

Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ: từ giá trị văn hoá truyền thống đến sản phẩm du lịch đặc thù

Nguyễn Thái Hòa

Khoa Di sản văn hoá, Trường Đại học Văn hoá TP.HCM

*hoanguyen@hcmuc.edu.vn

Tóm tắt

Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ là một trong những lễ hội dân gian tiêu biểu của cư dân ven biển Nam Bộ, thể hiện sâu sắc tín ngưỡng thờ cá Ông – một loại hình tín ngưỡng dân gian đặc trưng gắn liền với đời sống và sinh kế ngư dân. Bài viết tập trung phân tích các giá trị văn hóa truyền thống của Lễ hội Nghinh Ông tại huyện Cần Giờ (TP HCM), làm rõ vai trò của lễ hội như một biểu tượng văn hóa-tâm linh và cộng đồng. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất các định hướng khai thác lễ hội như một sản phẩm du lịch đặc thù, đảm bảo sự hài hòa giữa bảo tồn di sản và phát triển bền vững, qua đó góp phần nâng cao bản sắc văn hóa và đời sống kinh tế địa phương.

Nhận 28/05/2025

Được duyệt 07/08/2025

Công bố 30/09/2025

Từ khóa

Lễ hội Nghinh Ông, Cần Giờ, tín ngưỡng dân gian, văn hóa biển, du lịch đặc thù.

© 2025 Journal of Science and Technology - NTTU

1. Đặt vấn đề

Trong tiến trình phát triển du lịch bền vững, việc khai thác các yếu tố văn hóa truyền thống nhằm tạo nên những sản phẩm du lịch đặc thù không chỉ giúp định hình bản sắc địa phương mà còn góp phần bảo tồn di sản văn hóa phi vật thể trước làn sóng toàn cầu hóa. Tại Việt Nam, nhiều lễ hội dân gian đang từng bước được đưa vào hoạt động du lịch như một phương thức làm sống lại những giá trị truyền thống trong bối cảnh hiện đại, đồng thời trở thành điểm nhấn thu hút khách du lịch trong và ngoài nước.

TP HCM – một đô thị năng động và hiện đại – không chỉ được biết đến với những trung tâm thương mại sầm uất, mà còn ẩn chứa những giá trị văn hóa dân gian đặc sắc, nhất là ở các vùng ven, trong đó huyện Cần Giờ là một điển hình tiêu biểu. Là huyện biên duy nhất của thành phố, Cần Giờ hội tụ các điều kiện tự nhiên và văn hóa đặc thù để phát triển loại hình du lịch văn hóa sinh thái. Trong số các di sản văn hóa phi vật thể hiện hữu tại đây, lễ hội Nghinh Ông – gắn với tín ngưỡng thờ cá voi của cư dân ven biển – là một biểu tượng văn hóa tiêu biểu, phản ánh đậm nét mối quan hệ giữa con người với biển cả, đồng thời là minh chứng sống động cho hệ giá trị truyền thống được lưu truyền qua nhiều thế hệ. Dưới góc nhìn lý luận, việc phát triển lễ hội thành một sản phẩm du lịch không chỉ cần dựa vào giá trị bản địa sẵn có, mà còn cần tiếp cận từ các quan điểm học thuật hiện đại. Theo Getz, lễ hội có thể xem là một hình thức "sự kiện đặc biệt" với tiềm năng tạo ra giá trị kinh tế,

đồng thời đóng vai trò quan trọng trong việc củng cố bản sắc văn hóa và tăng cường sự gắn kết cộng đồng. Getz nhấn mạnh rằng lễ hội cần được tổ chức trên cơ sở giữ gìn tính đích thực, tránh thương mại hóa quá mức – yếu tố then chốt để thu hút và tạo ấn tượng bền vững với du khách [1].

Tuy nhiên, trong thực tiễn phát triển du lịch của Cần Giờ hiện nay, Lễ hội Nghinh Ông vẫn chưa được khai thác một cách hiệu quả để trở thành một sản phẩm du lịch đặc thù mang tính biểu trưng. Việc đánh giá đúng giá trị văn hóa của lễ hội, từ đó xác lập các định hướng khai thác phù hợp trong chiến lược phát triển du lịch không chỉ là yêu cầu cấp thiết mà còn là cơ sở để lan tỏa bản sắc văn hóa địa phương.

Xuất phát từ thực tiễn đó, bài viết này tập trung phân tích các giá trị văn hóa truyền thống của Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ, đồng thời đề xuất một số định hướng khả thi nhằm khai thác lễ hội như một sản phẩm du lịch đặc thù, góp phần vào sự phát triển bền vững của ngành du lịch TP HCM nói chung và huyện Cần Giờ nói riêng.

2. Giá trị văn hóa truyền thống của Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ

Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ bắt nguồn từ tín ngưỡng thờ cá voi – hay còn gọi là "cá Ông" – một trong những tín ngưỡng dân gian đặc trưng của cộng đồng ngư dân ven biển Nam Bộ. Theo quan niệm dân gian, cá Ông là loài vật linh thiêng, có khả năng cứu giúp ngư dân vượt qua sóng to gió lớn, giúp họ thoát khỏi những tai nạn trên biển. Chính vì vậy, khi cá voi dạt vào bờ, người dân

tổ chức lễ an táng trọng thể và lập miếu thờ cúng với lòng tôn kính sâu sắc. Từ đây, lễ hội dần hình thành như một nghi lễ cộng đồng, biểu thị lòng tri ân đối với thủy thần cá Ông.

Tại Cần Giờ, Lễ hội diễn ra hàng năm vào ngày rằm tháng Tám âm lịch, kéo dài trong ba ngày (ngày 14, 15, 16), với đầy đủ các phần lễ và hội. Phần Lễ bao gồm các nghi thức trang trọng như: Lễ Nghinh Ông (rước bài vị cá Ông từ biển vào làng), lễ nhập điện, lễ tế chính, và lễ cầu ngư, được tổ chức nghiêm trang với sự tham gia đông đảo của người dân cùng các ban nghi lễ truyền thống. Những nghi thức này không chỉ thể hiện sự tôn kính với cá Ông mà còn là dịp để cộng đồng gắn kết với nhau qua các hoạt động chung, gợi nhớ về những giá trị tinh thần và truyền thống lâu đời.

Phần hội diễn ra sôi nổi và đậm đà bản sắc văn hóa dân gian với các hoạt động đặc sắc như hát bội, đờn ca tài tử, đua xuồng chèo, biểu diễn lân-sư-rồng, thả diều,... Những hoạt động này không chỉ tạo không khí vui tươi mà còn khơi dậy tinh thần đoàn kết và sự gắn bó của cộng đồng làng biển. Qua đó, lễ hội không chỉ tiếp nối những nghi thức tín ngưỡng cổ truyền mà còn trở thành một dịp để người dân thể hiện tình yêu biển, lòng biết ơn thiên nhiên, cũng như vun bồi truyền thống của cư dân ven biển.

2.1. Giá trị tâm linh - tín ngưỡng

Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ mang đậm sắc thái tín ngưỡng dân gian truyền thống của cư dân vùng biển, là nơi phản ánh mối quan hệ tâm linh giữa con người với thiên nhiên, đặc biệt là với biển cả. Trong tâm thức ngư dân, cá Ông – tức cá voi – được tôn kính như một vị thần hộ mệnh, cứu giúp người đi biển thoát khỏi sóng to, gió lớn. Việc thờ cá Ông không chỉ đơn thuần là biểu hiện của lòng tri ân, mà còn là sự hiện thân của niềm tin, hy vọng vào một cuộc sống yên bình, mùa màng bội thu và sự bình an cho cả cộng đồng cư dân ven biển.

Không gian lễ hội – từ Lăng Ông Thủy tướng, các nghi thức tế lễ trang nghiêm đến đoàn rước linh đình trên biển – đều được tổ chức theo trình tự mang tính thiêng liêng và quy củ. Đặc biệt, Lễ Nghinh Ông trên biển là một nghi thức độc đáo mang ý nghĩa cầu an, cầu ngư, thể hiện rõ nét sự kết nối giữa thế giới con người và thế giới linh thiêng. Nghi thức này không chỉ giúp củng cố niềm tin tâm linh của người dân, mà còn khơi gợi sự gắn bó cộng đồng thông qua cùng nhau tham gia các hoạt động mang tính nghi lễ tập thể.

Từ góc nhìn nghiên cứu văn hóa-tín ngưỡng, Lễ hội Nghinh Ông chính là biểu tượng của tín ngưỡng thờ cá voi – một loại hình tín ngưỡng dân gian đặc trưng của cư dân miền biển Nam Bộ, đã được ghi vào danh mục

Di sản Văn hóa phi vật thể quốc gia. Tín ngưỡng này không chỉ phản ánh thế giới quan, nhân sinh quan của cư dân ven biển mà còn là sự kết tinh của quá trình thích nghi lâu dài giữa con người với môi trường tự nhiên đặc thù – nơi biển cả vừa là nguồn sống thiết yếu, vừa là thế lực thiên nhiên đầy biến động mà con người cần phải kính trọng và tìm cách hài hòa để tồn tại.

2.2. Giá trị cộng đồng và giáo dục

Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ không chỉ là một sinh hoạt tín ngưỡng mang đậm màu sắc văn hóa dân gian, mà còn là một dịp quan trọng để cộng đồng cư dân địa phương củng cố các mối quan hệ xã hội, biểu thị sự gắn kết cộng đồng một cách sâu sắc. Trong quá trình chuẩn bị và tổ chức lễ hội, các thành viên trong làng chài – từ người lớn tuổi đến thanh thiếu niên – đều tham gia một cách tích cực và tự nguyện. Chính tinh thần “đồng tâm hiệp lực” ấy đã tạo nên sức mạnh đoàn kết nội tại, duy trì và phát huy bản sắc văn hóa địa phương qua nhiều thế hệ.

Thông qua lễ hội, những giá trị truyền thống tốt đẹp như lòng biết ơn tổ tiên, ý thức tôn kính thiên nhiên, tinh thần tương trợ cộng đồng được khơi dậy và lan tỏa mạnh mẽ. Trẻ em và thế hệ trẻ được tiếp xúc trực tiếp với các nghi thức truyền thống, được lắng nghe những câu chuyện dân gian về cá Ông, về công cuộc mưu sinh của cha ông trên biển, từ đó bồi đắp lòng tự hào về quê hương, hun đúc tinh thần trách nhiệm trong việc bảo tồn văn hóa dân tộc.

Lễ hội Nghinh Ông, vì thế, đóng vai trò như một “trường học xã hội” – nơi giáo dục thế hệ trẻ bằng hình thức truyền khẩu và trải nghiệm thực tiễn. Những giá trị đạo lý truyền thống như “uống nước nhớ nguồn”, “kính trên nhường dưới”, “tôn trọng tự nhiên” được lồng ghép khéo léo trong không gian lễ hội, giúp cộng đồng không chỉ tái hiện văn hóa tổ tiên mà còn duy trì mạch chảy văn hóa trong đời sống hiện đại.

Theo một người dân sống lâu năm ở Cần Giờ, Lễ hội này không chỉ là một nghi thức tôn vinh cá Ông, mà còn là dịp để ngư dân tụ họp, ôn lại những giá trị văn hóa đã giúp họ vượt qua khó khăn. “Chúng tôi luôn cảm thấy tự hào vì được tham gia vào lễ hội này, không chỉ vì sự linh thiêng mà còn vì tình cảm gắn bó giữa người dân và biển cả” [2].

Vì vậy, việc nghiên cứu sâu sắc giá trị văn hóa và tín ngưỡng của Lễ hội Nghinh Ông không chỉ giúp làm rõ ý nghĩa tâm linh mà còn tạo ra cơ sở vững chắc cho việc phát triển du lịch bền vững. Các yếu tố như truyền thống lễ hội, sự gắn kết cộng đồng và đặc trưng tâm linh của lễ hội có thể trở thành điểm nhấn quan trọng trong chiến lược phát triển du lịch tại Cần Giờ. Bằng cách kết hợp

hài hòa giữa bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa-tín ngưỡng này, lễ hội sẽ không chỉ thu hút du khách mà còn góp phần nâng cao nhận thức cộng đồng về sự cần thiết của việc bảo tồn di sản văn hóa, từ đó xây dựng một sản phẩm du lịch đặc thù và bền vững.

3. Lễ hội Nghinh Ông với tiềm năng phát triển sản phẩm du lịch đặc thù

3.1. Lễ hội như một biểu tượng văn hóa-du lịch đặc trưng của Cần Giờ

Trong bối cảnh huyện Cần Giờ đang được định hướng trở thành vùng du lịch sinh thái đặc thù của TP HCM, việc phát huy các giá trị văn hóa truyền thống để xây dựng sản phẩm du lịch mang tính biểu tượng là một trong những chiến lược quan trọng. Lễ hội Nghinh Ông, với bề dày lịch sử, tính chất linh thiêng, màu sắc văn hóa bản địa rõ nét, không gian tổ chức gắn liền với biển cả và làng cá Ông, cùng với sự tham gia đông đảo và tích cực của cộng đồng cư dân, hội tụ đầy đủ các yếu tố cần thiết để trở thành một sản phẩm du lịch văn hóa đặc thù của địa phương.

Lễ hội không chỉ là một hoạt động tín ngưỡng truyền thống, mà còn là biểu tượng tiêu biểu cho văn hóa biển Nam Bộ. Qua các nghi lễ rước Ông trên biển, lễ nhập điện, lễ tế chính, cùng những loại hình diễn xướng dân gian như hát bội, Lễ hội thể hiện rõ nét tinh thần gắn bó giữa con người với biển cả, với thần linh và với cộng đồng. Những hình thức sinh hoạt này tạo nên không gian văn hóa đặc sắc, mang đậm phong vị của cư dân vùng sông nước, là chất liệu quý giá để tái hiện, kể lại và quảng bá trong hoạt động du lịch văn hóa.

Một du khách tham gia Lễ hội Nghinh Ông vào năm 2024, chia sẻ: *"Tôi đã đến nhiều lễ hội ở miền Tây, nhưng lễ hội Nghinh Ông ở Cần Giờ có một không gian đặc biệt mà tôi chưa thấy ở đâu. Từ nghi lễ truyền thống đến những hoạt động dân gian, tất cả đều khiến tôi cảm nhận được sự gắn kết sâu sắc giữa con người và thiên nhiên."* [3].

Với những đặc điểm riêng biệt về lịch sử, tín ngưỡng, cộng đồng và môi trường sinh thái, lễ hội này hoàn toàn có thể được xây dựng thành "biểu tượng du lịch văn hóa biển" của Cần Giờ, góp phần định vị hình ảnh du lịch địa phương trên bản đồ du lịch văn hóa-sinh thái của khu vực phía Nam. Đây là một giá trị vừa mang tính bản sắc, vừa có khả năng hấp dẫn du khách trong nước và quốc tế, nếu được quy hoạch, đầu tư và truyền thông đúng hướng.

3.2. Tiềm năng khai thác lễ hội trong phát triển du lịch

Trong những năm gần đây, du lịch huyện Cần Giờ đã có những bước phát triển đáng kể, đặc biệt nhờ vào việc

khai thác hiệu quả các lợi thế về tài nguyên tự nhiên, cảnh quan sông nước và hệ sinh thái rừng ngập mặn – vốn được UNESCO công nhận là "Khu dự trữ sinh quyển thế giới". Hoạt động du lịch đã và đang tiếp tục phát huy tiềm năng, góp phần thúc đẩy kinh tế địa phương và tạo nền tảng cho việc phát triển các sản phẩm du lịch đặc thù gắn với văn hóa truyền thống, tiêu biểu là Lễ hội Nghinh Ông.

Trong năm 2024, hoạt động du lịch huyện Cần Giờ tiếp tục phát triển mạnh mẽ, thu hút khoảng 4.370.000 lượt khách, tăng 15 % so với năm 2023. Doanh thu du lịch ước đạt 3.496 tỷ đồng, tăng 23 % so với năm trước. Huyện đã chủ động đẩy mạnh công tác tuyên truyền, quảng bá thông qua các sự kiện du lịch lớn của thành phố, đồng thời tổ chức Lễ hội Nghinh Ông như một hoạt động nổi bật thu hút khách du lịch. Ngoài ra, huyện còn phối hợp với Sở Du lịch TP HCM khảo sát, xây dựng các điểm du lịch cộng đồng tại các xã và phát triển tuyến du lịch đường sông "Bach Đằng-Cần Giờ", góp phần hình thành Đề án "Phát triển sản phẩm du lịch đường sông TP HCM bằng tàu du lịch có lưu trú" [4].

Trong 3 năm gần đây (2022-2024), lượng khách du lịch và tổng doanh thu từ du lịch tại Cần Giờ đều ghi nhận mức tăng trưởng ổn định:

Lượt khách và doanh thu du lịch tại huyện Cần Giờ (2022-2024)

Năm	Khách du lịch (lượt)	Tổng thu du lịch (tỷ đồng)
2022	3.020.000	2.111
2023	3.800.000	2.850
2024	4.370.000	3.496

[5]

Qua bảng số liệu có thể thấy, ngành du lịch huyện Cần Giờ đã tăng trưởng ổn định qua từng năm. Từ 3.020.000 lượt khách và doanh thu 2.111 tỷ đồng năm 2022, đến năm 2024, các chỉ số này đã tăng lần lượt 45 % và 65 %. Tuy nhiên, đóng góp của du lịch trong cơ cấu kinh tế huyện vẫn còn khiêm tốn. Do đó, việc tiếp tục đầu tư phát triển hạ tầng, nâng cao chất lượng dịch vụ và xây dựng sản phẩm du lịch đặc thù có vai trò hết sức quan trọng.

Trong bức tranh chung đó, Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ nổi bật như một sự kiện văn hóa-tín ngưỡng tiêu biểu, có khả năng phát triển thành sản phẩm du lịch đặc thù gắn với bản sắc cộng đồng cư dân ven biển. Hằng năm, lễ hội thu hút hàng chục nghìn lượt khách tham dự, góp phần gia tăng tổng lượt khách và doanh thu du lịch cho huyện. Số liệu cụ thể cho thấy:

Lượt khách và doanh thu du lịch ở Lễ hội Nghinh Ông (2022-2024)

Năm	2022	2023	2024
Khách du lịch (lượt)	110.000	120.000	75.000
Doanh thu (tỷ đồng)	82	90	60

[6]

Trong năm 2022, thời tiết thuận lợi giúp Lễ hội diễn ra suôn sẻ (từ ngày 08 đến 11/9), thu hút hơn 110.000 lượt khách – tăng 23,59 % so với kỳ lễ gần nhất năm 2020 (năm 2021 tạm ngừng do dịch COVID-19), với doanh thu ước đạt hơn 82 tỷ đồng. Năm 2023, lễ hội được tổ chức từ ngày 28/9 đến 01/10, lượng khách tiếp tục tăng lên 120.000 lượt (tăng 9 %), doanh thu đạt khoảng 90 tỷ đồng (tăng 9,8 %). Tuy nhiên, đến năm 2024, do ảnh hưởng của cơn bão số 03, lễ hội phải thu hẹp quy mô, khiến số khách giảm còn 75.000 lượt (giảm 37,5 %), doanh thu chỉ còn 60 tỷ đồng (giảm 33,3 % so với năm 2023) [7].

Mặc dù có sự sụt giảm trong năm 2024 do yếu tố khách quan, song nhìn tổng thể, Lễ hội này vẫn là một điểm nhấn thu hút khách du lịch lớn tại Cần Giờ. Đây không chỉ là một lễ hội truyền thống mang đậm bản sắc ngư dân vùng biển, mà còn là không gian kết nối cộng đồng, lan tỏa các giá trị văn hóa, lịch sử và tín ngưỡng dân gian. Tiềm năng phát triển sản phẩm du lịch lễ hội gắn với cộng đồng tại Cần Giờ là rất lớn, nếu được đầu tư đúng hướng và khai thác hiệu quả.

Tuy nhiên, để phát triển bền vững, du lịch Cần Giờ nói chung và Lễ hội Nghinh Ông nói riêng cần khắc phục nhiều thách thức: chất lượng nguồn nhân lực du lịch còn hạn chế, công tác đào tạo nghiệp vụ và ngoại ngữ cho đội ngũ lao động địa phương chưa được chú trọng; môi trường du lịch chịu áp lực lớn do rác thải, ô nhiễm từ hoạt động xây dựng và khai thác tài nguyên chưa kiểm soát chặt. Điều này không chỉ ảnh hưởng đến chất lượng cảnh quan mà còn đe dọa hệ sinh thái rừng ngập mặn – nền tảng sinh thái quan trọng của du lịch Cần Giờ.

Trong bối cảnh đó, việc đầu tư nâng cấp hạ tầng (như dự án cầu Cần Giờ, khu đô thị lấn biển, tôn tạo di tích, khu vui chơi giải trí,...) cùng với định hướng xây dựng sản phẩm du lịch đặc thù như Lễ hội Nghinh Ông sẽ là chìa khóa để huyện Cần Giờ trở thành điểm đến hấp dẫn, có sức cạnh tranh trong bản đồ du lịch TP HCM và khu vực Nam Bộ.

3.3. Một số định hướng khai thác bền vững lễ hội trong phát triển du lịch

Để Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ thực sự trở thành một sản phẩm du lịch văn hóa đặc thù, có khả năng cạnh tranh và phát triển bền vững, cần chú trọng một số định hướng chiến lược sau:

- Lễ hội này không chỉ là sự kiện văn hóa, mà còn là không gian tâm linh thiêng liêng của cộng đồng cư dân biển. Vì vậy, trong quá trình khai thác phục vụ du lịch, cần đặt yếu tố bảo tồn giá trị gốc lên hàng đầu. Việc tổ chức giới thiệu, trình diễn, thuyết minh về lễ hội phải đảm bảo trung thực, đúng nghi thức và tránh việc thương mại hóa quá mức làm suy giảm ý nghĩa tín ngưỡng cũng như tính linh thiêng vốn có.

- Người dân Cần Giờ chính là “chủ thể văn hóa” và là lực lượng nòng cốt trong việc duy trì, truyền dạy và tổ chức lễ hội. Việc khai thác du lịch cần gắn liền với vai trò chủ động của cộng đồng, đặc biệt thông qua các chương trình đào tạo kỹ năng hướng dẫn viên bản địa, biểu diễn truyền thống, kể chuyện di sản, giúp người dân không chỉ giữ gìn văn hóa mà còn trực tiếp hưởng lợi từ phát triển du lịch.

- Có thể thiết kế các tour chuyên đề như “Trải nghiệm văn hóa Lễ hội biển Cần Giờ”, trong đó du khách tham quan Lăng Ông Thủy Tướng, nghe kể chuyện dân gian về cá Ông, học làm muối truyền thống địa phương, trải nghiệm nghề chài lưới, hoặc trực tiếp xem trình diễn hát bội, tham gia trò chơi dân gian, từ đó tạo ra sản phẩm mang tính tương tác, chân thực và giàu cảm xúc.

- Việc quảng bá cần kết hợp giữa các kênh truyền thống như báo chí, truyền hình địa phương với các nền tảng số như mạng xã hội, YouTube, Tiktok, website du lịch, nhằm tiếp cận đa dạng đối tượng công chúng. Ngoài ra, cần chủ động hợp tác với KOLs, travel blogger, nhà sáng tạo nội dung để lan tỏa hình ảnh lễ hội ra thị trường du lịch trong nước và quốc tế.

Một người dân tại Cần Giờ, cho biết: “Chúng tôi luôn mong muốn lễ hội được phát triển nhưng phải giữ được bản sắc truyền thống. Đó là lý do chúng tôi cam kết tham gia vào quá trình này, không chỉ để duy trì văn hóa của tổ tiên mà còn để thu hút du khách đến với một Cần Giờ đậm đà bản sắc.” [8].

4. Kết luận

Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ là một biểu hiện đặc sắc của văn hóa dân gian vùng ven biển Nam Bộ, kết tinh từ tín ngưỡng thờ cá voi và gắn bó mật thiết với đời sống tinh thần, sinh kế của cộng đồng ngư dân. Không chỉ mang giá trị tâm linh sâu sắc, lễ hội còn là không gian giao lưu văn hóa, gắn kết cộng đồng và giáo dục truyền thống cho thế hệ trẻ. Với những đặc điểm văn hóa độc đáo, lễ hội đã và đang giữ vai trò như một biểu tượng văn hóa tiêu biểu của Cần Giờ.

Trong bối cảnh phát triển du lịch bền vững và nhu cầu đa dạng hóa sản phẩm du lịch, Lễ hội Nghinh Ông hoàn toàn có tiềm năng trở thành một sản phẩm du lịch đặc thù mang bản sắc riêng của TP HCM. Tuy nhiên, để hiện thực hóa điều này, cần có chiến lược bài bản trong việc bảo tồn giá trị nguyên bản của lễ hội, đồng thời lồng ghép hài hòa các yếu tố văn hóa - tín ngưỡng với hoạt động du lịch. Việc xây dựng mô hình tổ chức du lịch gắn với lễ hội phải được thực hiện trên cơ sở tôn trọng cộng đồng địa phương – chủ thể văn hóa – và chú trọng giáo dục ý thức bảo tồn di sản trong quá trình khai thác.

Từ một lễ hội truyền thống mang tính bản địa, Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ có thể trở thành điểm nhấn trong chuỗi sản phẩm du lịch văn hóa-sinh thái của TP HCM, góp phần lan tỏa giá trị văn hóa biển đảo, khẳng định vị thế du lịch địa phương trong chiến lược phát triển bền vững của thành phố trong tương lai.

5. Kiến nghị

Để phát huy hiệu quả giá trị văn hóa của Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ trong phát triển du lịch đặc thù, bài viết xin đề xuất một số kiến nghị cụ thể như sau:

- Các nghi thức truyền thống cần được gìn giữ trọn vẹn theo đúng nghi lễ dân gian, tránh xu hướng thương mại hóa hoặc “sân khấu hóa” quá mức. Bên cạnh đó, cần khôi phục và duy trì các hình thức diễn xướng dân gian đi kèm như hát bội, vốn là một phần không thể tách rời của lễ hội, đồng thời tổ chức sưu tầm, tư liệu hóa và truyền dạy lại cho thế hệ trẻ, góp phần bảo tồn di sản phi vật thể một cách bền vững.
- Cần phát triển các tour du lịch văn hóa-tín ngưỡng gắn với không gian tổ chức lễ hội, kết hợp khám phá làng chài truyền thống, các cơ sở đóng ghe, nghề làm muối, nghề đan lưới, ẩm thực biển Cần Giờ,.. nhằm tạo nên sản phẩm du lịch đa tầng, hấp dẫn và khác biệt. Ngoài mùa lễ chính, có thể xây dựng sản phẩm “tour ngắn

ngày” tái hiện một phần lễ hội qua hình thức trình diễn, trải nghiệm tương tác để duy trì tính hấp dẫn quanh năm.

- Người dân cần được xem là chủ thể văn hóa, không chỉ tham gia biểu diễn mà còn là người gìn giữ, kể chuyện và hướng dẫn du khách trải nghiệm. Các lớp tập huấn kỹ năng du lịch cộng đồng, kể chuyện di sản, thuyết minh văn hóa cần được tổ chức thường xuyên, giúp người dân không chỉ bảo tồn lễ hội mà còn chủ động tạo sinh kế từ lễ hội.

- Cần đa dạng hóa phương thức quảng bá lễ hội thông qua các nền tảng số như mạng xã hội, trang web du lịch chính thức, video ngắn, phim tài liệu mini, podcast kể chuyện lễ hội,... Ngoài ra, có thể ứng dụng công nghệ thực tế ảo (VR), thực tế tăng cường (AR) để tái hiện không gian lễ hội một cách sống động, từ đó thu hút sự quan tâm của giới trẻ và du khách quốc tế.

- Lễ hội Nghinh Ông cần được đưa vào quy hoạch tổng thể phát triển du lịch Cần Giờ theo hướng văn hóa-sinh thái-cộng đồng, gắn với hệ sinh thái rừng ngập mặn, khu dự trữ sinh quyển thế giới, khu du lịch biển và hệ thống các làng nghề truyền thống. Điều này giúp hình thành chuỗi giá trị văn hóa-du lịch liên kết, từ đó nâng tầm thương hiệu “Cần Giờ – vùng đất văn hóa biển đặc sắc” trên bản đồ du lịch quốc gia.

- Để việc bảo tồn và khai thác lễ hội đạt hiệu quả cao, cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa các ngành văn hóa, du lịch, giáo dục, truyền thông và doanh nghiệp lữ hành. Đồng thời, nên thiết lập các mô hình liên kết vùng giữa Cần Giờ với các địa phương có lễ hội tương đồng như Bến Tre, Bà Rịa-Vũng Tàu,... để tạo thành tuyến du lịch văn hóa biển – lễ hội miền Nam có chiều sâu và sức lan tỏa rộng.

Lời cảm ơn: Tôi xin cảm ơn Trường Đại học Nguyễn Tất Thành, Thành phố Hồ Chí Minh đã hỗ trợ cho nghiên cứu này.

Tài liệu tham khảo

1. Getz, D. (2010). *Event studies: Theory, research and policy for planned events*. Routledge, p.168-172.
2. Biên bản phỏng vấn Bà NTL – người dân – trong Lễ hội Nghinh Ông năm 2024.
3. Biên bản phỏng vấn Ông TQB – du khách – trong Lễ hội Nghinh Ông năm 2024.
4. UBND huyện Cần Giờ. (2022). Báo cáo tình hình kinh tế-xã hội năm 2022, nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm năm 2023 (Số 8141/BC-UBND, ngày 31/12/2022); UBND huyện Cần Giờ. (2023). Báo cáo tình hình kinh tế-xã hội năm 2023, nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm năm 2024 (Số 9324/BC-UBND, ngày 19/12/2023); UBND huyện Cần Giờ. (2024). Báo cáo tình hình kinh tế-xã hội năm 2024, nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm năm 2025 (Số 9271/BC-UBND, ngày 16/12/2024).
- 5, 6, 7. UBND huyện Cần Giờ. (2022). Báo cáo Kết quả phối hợp tổ chức Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ năm 2022 (Tháng 9/2022); UBND huyện Cần Giờ. (2023). Báo cáo Kết quả phối hợp tổ chức Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ năm 2023 và kỷ niệm 110 năm hình thành và phát triển Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ, 10 năm được công nhận Di sản văn

hóa phi vật thể cấp quốc gia (Tháng 10/2023); UBND huyện Cần Giờ. (2024). Báo cáo Kết quả phối hợp tổ chức Lễ hội Nghinh Ông Cần Giờ năm 2024 (Tháng 10/2024).

8. Biên bản phỏng vấn Ông PTH – người dân – trong Lễ hội Nghinh Ông năm 2024.

The Nghinh Ong festival in Can Gio: from traditional cultural values to a distinctive tourism product

Nguyen Thai Hoa

Faculty of Cultural Heritage, Ho Chi Minh City University of Culture

*hoanguyen@hcmuc.edu.vn

Abstract The Nghinh Ong Festival in Can Gio is one of the most representative folk festivals of the coastal communities in Southern Vietnam. It deeply reflects the veneration of the Whale God (Ca Ong), a form of folk belief closely tied to the livelihoods and spiritual lives of fishermen. This paper analyzes the traditional cultural values of the Nghinh Ong Festival in Can Gio District (Ho Chi Minh City), highlighting its role as a cultural, spiritual, and communal symbol. Based on this analysis, the study proposes orientations for developing the festival as a distinctive tourism product, ensuring a balanced integration between heritage preservation and sustainable tourism development, thereby contributing to enhancing the local cultural identity and economy.

Keywords Nghinh Ong Festival, Can Gio, folk belief, maritime culture, distinctive tourism.